

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰਾਣਸੀ 'ਚ 'ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਸ਼ਿਵਿਰ' 'ਚ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਕਈ ਸਮਾਨ ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਉਪਕਰਣ ਵੰਡਣ ਮੌਕੇ ਕੀਤੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦਾ ਮੂਲ-ਪਾਠ

Posted On: 16 JAN 2017 11:49AM by PIB Chandigarh

English rendering of the text of PM's speech at Samajik Adhikarita Shivir for distribution of aids and assistive devices in Varanasi

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰਾਣਸੀ 'ਚ 'ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਸ਼ਿਵਿਰ' 'ਚ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਕਈ ਸਮਾਨ ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਉਪਕਰਣ ਵੰਡਣ ਮੌਕੇ ਕੀਤੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦਾ ਮੂਲ-ਪਾਠ

ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਕਲਰਾਜ ਮਿਸ਼ਰਾ ਜੀ, ਇਸੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਥਾਵਰਚੰਦ ਜੀ, ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਭੂਮੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਭਾਈ ਮਨੋਜ ਸਿਨਹਾ ਜੀ, ਇਸੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਪਾਲ ਜੀ, ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਵਿਜੈ ਸਾਂਪਲਾ ਜੀ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਬਲਰਾਮ ਜੀ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਲਵ ਵਰਮਾ ਜੀ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਲਾਰਡ ਲੁੱਬਾ ਜੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਦਿਵਯਾਂਗ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਭਰਾਵੇ ਅਤੇ ਭੈਣ...

ਅੱਜ ਮੈਂ ਕਾਸ਼ੀ 'ਚ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਤਦ ਮੈਂ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੋ ਅਹਿਮ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚੇਤੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਗਾ। ਇੱਕ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੈਸਵਾਲ ਜੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਹਰੀਸ਼ ਜੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੁੱਝ ਦਿਵਯਾਂਗ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ 'ਚ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੱਸ ਪਲਟ ਗਈ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤੇ ਸਾਡੇ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਤੁਰੰਤ ਉੱਥੇ ਪੁੱਜੇ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਪੁੱਜੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਰਕਾਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਸਿਹਤਯਾਬ ਹੋਣ, ਮੈਂ ਈਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਇਹੋ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਡਾਕਟਰ ਲੁੱਬਾ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੀ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਤਦ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ ਕਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਲਈ ਕੁੱਝ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਤਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਲ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਇਹ ਮਾਤਾਵਾਂ, ਭੈਣਾਂ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ। ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋ ਜਤਨ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮੈਂ ਅਭਿਨੰਦਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀ-ਪ੍ਰਤੀ, ਜੀਅ-ਜਾਨ ਨਾਲ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਮਿਲੋਗੇ, ਵਿਆਹ 'ਚ ਮਿਲੋ, ਸੰਸਦ 'ਚ ਮਿਲੋ, ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਜਦੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਿਆ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਤਦ ਸਾਡੇ ਲੁੱਬਾ ਜੀ ਵੀ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਤਦ ਮੈਂ ਲੁੱਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਲੁੱਬਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰਨ ਦੇਵੋ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ, ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਮਨੋਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਅਭਿਨੰਦਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੇਰੇ ਕਾਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੱਥ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡਾ ਅਭਿਨੰਦਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਪਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਾਸ਼ੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਆਏ ਸਨ। ਹਾਲੇ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਪਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦਾ ਜਪਾਨ 'ਚ ਹੀ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਇੰਟਰਨੈਟ ਉੱਤੇ ਉਹ ਭਾਸ਼ਣ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਕਾਸ਼ੀ-ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਜੋ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮਾਂ ਗੰਗਾ ਦਾ ਜੋ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਆਰਤੀ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮਨੋਭਾਵ ਉੱਠੇ, ਉਸ ਦਾ ਜੋ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਹਰੇਕ ਕਾਸ਼ੀ ਨਿਵਾਸੀ ਨੂੰ, ਹਰੇਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾਪਣ ਕਿੰਨਾ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਕਿੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਪਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਏਬੋ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਪਾਨ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਹਾਲੇ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਏ, ਸਾਡੀ ਗੰਗਾ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਏ, ਗੰਗਾ ਆਰਤੀ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਹੁਣੇ ਮੈਂ ਥਾਵਰਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨੇਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਸੀ, ਉਸ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਦਲਿਤ ਹੋਵੇ, ਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇ, ਵਾਂਝਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕੁੱਝ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰੇਗੀ, ਇਹ ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੂਂ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਲਾਭ ਕਿਵੇਂ ਪੁੱਜੇ, ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇ, ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਜਤਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਕਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜੋ ਕੈਪ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾ ਕੈਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ ਪੰਜੇ ਉੱਗਲਾਂ ਘਿਓ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ ਕੈਪ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੀ 1,800 ਕੈਪ ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਪਹੰਚਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਖਰੀ ਕੈਪ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਰ ਕੋਣੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਦਿਵਯਾਂਗ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਸੀਲਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਊਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧ ਜਾਵੇ, ਕੁੱਝ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਵਧ ਜਾਵੇ, ਕੁੱਝ ਸਹਿਜਤਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਸੁਖ-ਸਹੂਲਤ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਜਤਨ ਅੱਜ ਚੱਲਿਆ ਹੈ, ਚਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਨ, ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਵੀ 1992 ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਭਾਗ 1992 'ਚ ਬਣਿਆ। ਬਜਟ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 1992 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2014 ਤੱਕ ਮਸਾਂ 50, 55, 100 ਕੈਪ ਲੱਗੇ ਸਨ।

ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਲਈ ਦੌੜਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਕੁੱਝ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ 1,800 ਕੈਪ ਲਾਏ... ਅਠਾਰਾਂ ਸੌ। ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ-ਬਾਈ-ਪੰਝੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੌ ਕੈਪ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 1,800 ਕੈਪ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਸਰਕਾਰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਵਿਚੋਲੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਕੋਲ ਪੁੱਜ ਜਾਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚਰਚਾ ਕਰਨਗੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਵੇਖੋ ਬਈ, ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਦਿਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇੰਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਮੇਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੈਨੂੰ ਟ੍ਰਾਈਸਾਈਕਲ ਦਿਵਾ ਦੇਵਾਂ, ਕੁੱਝ ਮੇਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਤੈਨੂੰ 'ਹੀਅਰਿੰਗ ਏਡ' ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਵਾ ਦੇਵਾਂ, ਕੁੱਝ ਮੇਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕੈਪ ਲਗਵਾਉਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਵਿਚੋਲੇ ਨਾਂਅ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਜੋ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਤੂਫ਼ਾਨ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਚੁਪਾਸਿਓ ਹਮਲੇ ਚਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਦੀ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ, ਆਪਣਾ ਹਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਆ ਜਾਵੇ, ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਵੇ ਪਰ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਮੰਤਰ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ, ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੇਚੈਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਹੋ ਇਸ ਲਈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਦਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਨਟ-ਬੋਲਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਤਾ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਰਤਾ ਵੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਤੋਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੈ। ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅੱਜ ਇੱਥੇ 9,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੈਪ ਅਧੀਨ ਕਈ ਸਾਧਨ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਧਿਆਨ 'ਚ ਆਉਣਗੀਆਂ, ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਆਵਾਂ ਜਾਂ ਨਾ ਆਵਾਂ ਪਰ ਹਰ ਕੰਮ ਚਲਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਕੰਮ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਾਸ਼ੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਉੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮੈਂ ਚਮਕ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੱਚੇ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸੁਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੋਲਣਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ-ਦੋ, ਇੱਕ-ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਬੋਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਅਨੰਦ-ਭਾਵ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਬੱਚੇ ਜਨਮ ਤੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਸ਼ਬਦ 'ਵਿਕਲਾਂਗ' ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 'ਦਿਵਯਾਂਗ' ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੀਏ।

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਆਏ ਹਨ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਦਲੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪਰਖਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਚੱਲ ਪਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਅਚਾਨਕ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬਦਲਣਾ ਆਂਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ-ਬੋਲਦਿਆਂ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜ ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਹ ਪੁਰਾਣਾ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਲਵਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਦਤ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਹਾਲੇ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਕਾਫ਼ੀ ਕੁੱਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨ ਲਵੋ ਕਿ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕੋਈ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਪੁਜਾਰੀ ਹਨ। ਪੁਜਾਰੀ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਤੁਰੰਤ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਿਲਕ ਆਦਿ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੁਰੰਤ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਪੁਜਾਰੀ ਕਿਹਾ, ਮਤਲਬ ਮਾਲਾ, ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਤਿਲਕ ਆਦਿ ਤੁਰੰਤ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਾਡੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੱਡੇ ਗਿਆਨੀ ਹਨ। ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅੱਛਾ ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਗਿਆਨੀ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਜਾਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਲਵਾਨ ਹੈ; ਤਦ ਤੁਰੰਤ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸ ਦੇ ਡੌਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਕਲਾਂਗ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਮੀ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚ ਬਦਲਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਕੋਈ ਕਹੇ ਇਹ ਦਿੱਵਯਾਂਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਅੰਦਰ ਕਿਹੜਾ ਅਸਾਧਾਰਣ ਗੁਣ ਈਸ਼ਵਰ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇੱਕ ਨੇਤਰਹੀਣ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੋਲ ਲਿਪੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲ ਘੁਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਦਿੱਵਯਾਂਗ (ਭਾਵ ਦੇਵੀ-ਅੰਗ) ਹੈ। ਇਹ ਦਿੱਵਯਾਂਗ ਈਸ਼ਵਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਿੱਵਯਾਂਗ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਿਕਲਾਂਗ ਤੋਂ ਦਿੱਵਯਾਂਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਤਦ ਜਦੋਂ-ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਂਗੇ, ਤਦ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਉਸ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਪਾਸੇ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ; ਸਗੋਂ ਉਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਅਸਾਧਾਰਣ ਗੁਣ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰਾਹੁਲ ਨਾਂਅ ਦਾ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਮਿਲਿਆ, ਮੰਦਬੁੱਧੀ ਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਤੁਰੰਤ ਕਿੱਥੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਚਾਲੂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਆਸ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜੀਅ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਆਖਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਜਿਹੜੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਉਸ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ 25 ਸਾਲ, 30 ਸਾਲ, 35 ਸਾਲ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁਫਨੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣੇ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇੱਕ-ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁਫਨੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ, ਸਮਰੱਥਾ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਖਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਹੋਣਗੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਗੁਣਾ ਪਿਆਰ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਈਸ਼ਵਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਕਸਵੰਟੀ ਉੱਤੇ ਕਸਿਆ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਈਸ਼ਵਰ ਨੇ ਜੋ ਕਸਵੰਟੀ ਉੱਤੇ ਕਸਿਆ ਹੈ, ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਈਸ਼ਵਰ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕੀ ਉਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਗੇ। ਪਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਡੀ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਬੱਚਾ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮੂਹਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸੇ ਮਨੋਭਾਵ ਨਾਲ, ਇਸੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾਲ, ਸਾਡੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖੇਡਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਇੰਨੀ ਉਚਾਈ ਹੈ, ਨਾ ਇੰਨਾ ਵਜ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜੇ ਉਲੰਪਿਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਏ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਮੇਰੀ ਲਗਾਤਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਦੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਮਾਣ ਨਾਲ ਆਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਟਰਾਂਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਤ ਕੇ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਲਿਜਾਣੀ ਹੈ। ਤਦ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਲਿਆਏ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ ਸੀ, ਮਨ ਨੂੰ ਛੋਹ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦਿੱਵਯਾਂਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦਾ ਵੀ ਦਿੱਵਯਾਂਗ ਹੈ। ਹਰ ਬੱਚਾ ਜਿਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਭਾਵ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਦਿੱਵਯਾਂਗ ਹੈ। ਉਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ, ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ 'ਸੁਗਮਯ ਭਾਰਤ'। ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਵੱਡੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਮਦਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਕੁੱਝ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਭਾਅ ਘੱਟ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਮਕਾਨ ਹੋਣ, ਸਾਡੀਆਂ ਰੇਲਾਂ ਹੋਣ, ਸਾਡੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਔਖਿਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਸੀਂ ਤੇਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਵਾਂਗੇ, ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਬਣੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਆਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਪੀਸਾਈਕਲ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਾਂਗੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਔਕੜ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਆਵੇ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਨੂੰ ਆਦਤ ਪਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੀਏ, ਜਿਵੇਂ ਹਾਲੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਤੇਅ ਕਰੀਏ। ਹੁਣ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਨਗੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋ ਲੋਕ ਹੋਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਪਖਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਖਾਨੇ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਸੀਟ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਰੋਪ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਸੀਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ।

ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੰਮ ਲਿਆ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਈ ਇੰਨੇ ਦਿਨ ਜੋ ਹੋਇਆ ਸੋ ਹੋਇਆ; ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕੁੱਝ ਕਰਾਂਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋ ਹਰ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਖ਼ਾਸ ਤਰਜੀਹ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਵਾਂਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਬਦਲੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਿਯਮ ਵੀ ਬਦਲਾਂਗੇ ਪਰ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੀ ਜਾਣ ਲਈ ਚੰਗਾ ਰਸਤਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਂ ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਵੀ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵਧਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਹ ਰੌਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਰੇਲ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਵ ਜਗਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਭਰੋਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਮਰੱਥਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਗਹਿਲੋਤ ਜੀ ਨੂੰ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਪਾਲ ਜੀ ਨੂੰ, ਸਾਂਪਲਾ ਜੀ ਨੂੰ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਡੇ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਗਨ ਨਾਲ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਉਹ ਭਗਤੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਕਾਸ਼ੀ ਇਲਾਕੇ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੰਨੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ, ਲਗਾਤਾਰ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਆਏ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਭਰਾਵਾਂ-ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜੋ ਵਿਵਸਥਾ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਅਭਿਨੰਦਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਅਭਿਨੰਦਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਠੰਢ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਕੰਮ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਮੇਰੇ ਜੋ ਦਿੱਵਯਾਂਗ ਭਰਾ-ਭੈਣ ਇੱਥੇ ਪੁੱਜੇ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਹਨ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਵੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੇਰੇ ਇਸ ਮਨੋਭਾਵ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਅੱਜ ਵਿਵਸਥਾ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਅਤੇ 'ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵਾਂਗੇ' ਦਾ ਮੰਤਰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਭ-ਕਾਮਨਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ।

=====

AKT/AK
(Release ID :146462)

